

Pieniądz w Prusach w czasach Mikołaja Kopernika

Wydany 6 marca 1454 r. przez Kazimierza Jagiellończyka przywilej inkorporacyjny związał losy ziem Królestwa Polskiego z dotychczasowymi terenami Zakonu Krzyżackiego, zwanymi odtąd Prusami Królewskimi. Jego mieszkańcom – Prusom – przywilej gwarantował m.in. prawo bicia monety przez Toruń, Gdańsk i Elbląg, o co – po wyzwoleniu się spod władztwa krzyżackiego, zabiegali oni szczególnie mocno. O terytorialnej przynależności bitych tam monet świadczył zwrot umieszczony w otoku zapisany jako PRVCIE, PRVSS lub PRVSSIE.

Problematyczna była jednak jakość monety wybijanej przez miasta pruskie, a kwestia pogarszającego się pieniądza, znana była jeszcze za czasów krzyżackich. Poprawy tego stanu rzeczy i próby ujednoczenia przez lata domagał się król Zygmunt I Stary. W tym kontekście nie bez znaczenia stała się postać wybitnego polskiego astronoma i ekonomy – Mikołaja Kopernika, który w 1517 r. wydał traktat monetarny *Mediata*, udoskonalany i rozwijany w latach kolejnych. Funkcje i rolę pieniądza rozpatrywał Kopernik w płaszczyźnie ekonomicznej na przykładzie konkretnego środowiska historycznego – mianowicie Prus Królewskich. W części historycznej traktatu o monecie przedstawił losy monety pruskiej jeszcze od czasów krzyżackich. Wskazując na stałe pogarszanie się jakości monet i na ekonomiczne skutki tego procederu, Kopernik doszedł do sformułowania prawa złego pieniądza. Wyraził je kilkakrotnie, a najpełniej w zdaniu stwierdzającym błąd popełniony w Prusach, „kiedy do dawnej, lepszej monety, pozostawionej w obiegu, wprowadzono nową, gorszą, która nie tylko zaraziła dawną, ale że tak powiem, z obiegu ją wypędziła”.